

VEČERNI LIST

Posamezna številka 16 vin.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 16 vin.

Cene po pošti:

za celo leto . R 40.—

za pol leta . R 20.—

za četrt leta . R 10.—

za 1 mesec . R 3.50

Za Ljubljano mesečno 3 R

Uredništvo in uprava:

Kopitarjeva ulica št. 6

Uredn. telefon št. 50

Mirovna konferenca noče Habsburžanov.

LDU St. Germain, 22. avgusta. (Dun. KU.) Kakor poročata »New York Herald« in »Chicago Tribune«, je kontrolor za živila Hoover, ki se je povrnil s svojega potovanja v Pariz, včeraj v vrhovnem zaveznem svetlu obširno poročal o položaju na Mažarskem in v Gorenji Šleziji. Njegova izjava so napravila globok vtis. Zlasti o položaju na Ogrskem se je izrazil zelo prostodušno. Vsled njegovega nastopa je vrhovni svet alirancev poslal nadvojvodi Jožetu brzojavko, kjer ga obvešča, da mirovna konferenca v Parizu noče imeti niti posla s kakim Habsburžanom in da njegova vlada na noben način ne more

računati s tem, da bo kdaj priznana. — »New York Herald« pravi nadalje: Kakor se doznava iz verodostojnega vira, so Amerikanci takoj od početka priporočali neposredno intervencijo entente na Mažarskem, da se prepreči Habsburžanom povratek na vlado, toda naleteli so pri Francozih in Angležih na neodločnost in omahljivost. — Kar se tiče Gorenje Šlezije, je Hoover, baje nasvetoval vrhovnemu svetu, naj kolikor mogoče pospeši ljudsko glasovanje, da se naredi čimprej konec tamošnjemu neugodnemu položaju, vsled katerega zelo trpi prekrbovanje Osrednje Evrope s premogom.

Parlamentarni položaj v Belgradu.

LDU Belgrad, 23. avgusta. Danes popoldne ob 18. uri bo imela narodna skupščina sejo z dnevnim redom: 1. razdelitev v odseke, 2. določitev dnevnega reda za prihodnjo sejo.

LDU Belgrad, 23. avgusta. »Pravda« poroča: V svoji včerajšnji seji je Jugoslovanski klub razpravljal o svojem stališču napram vladi in napram poedinim parlamentarnim skupinam. Klub je ostal na svojem prejšnjem stališču: Zahteva koncentracije vseh strank. Glede glasovanja o zaupnici vladi gospoda Davidoviča bo končno sklepal, ko bo proučil njen program.

LDU Belgrad, 23. avgusta. »Pravda« poroča: Predstavitelji opozicije: Radikalci, Narodni klub, skupina g. Trifkovića in skupina g. Ribarca bodo danes ob 10. uri

Napetost med Združenimi državami in Mehiko.

LDU Weimar, 22. avgusta. (DKU — Brezlično.) Iz Texasa poročajo: Amerikanska konjenica je prišla dva člana one tolpe, od katere domnevajo, da je ujela ameriške letalce. En ropar je bil pri tem ustreljen. Mehikanska konjenica je

včeraj odkorakala proti Cuchille-Parade. Mehikanski listi naglašajo, da bi bilo pač dobro, da bi poslušali Mehiko, predno se preokorčili mejo. Smatra se, da je položaj resen.

Mirovni posvet.

LDU Pariz, 22. avgusta. (DKU) Vrhovni svet se je sestel danes pod predsedstvom Pichona. Bolgarska delegacija je generalnemu tajnistvu konference predložila dve noti. Prva protestira proti vesti, da se ima Bolgarija boriti z resnimi nemiri, druga pa proti temu, da zatira manjšine v deželi.

Pogajanja za novo vlado v Budimpešti.

LDU Dunaj, 22. avgusta. (ČTU) Listi javljajo iz Budimpešte, da je dospel iz Dunaja v Budimpešto socialnodemokratski vodja Garamy. Njegovi razgovori so imeli uspeh, da Friedrichova vlada ne bo dobila od entente pomoči, za katero je brzojavno prosil nadvojvoda Jožef predsednika Clemenceauja dne 9. avgusta. Pogajanja glede sestave nove vlade brzo napredujejo. Splošno menijo, da se ustanovi koalicijska vlada.

Segedinska vlada.

LDU Budimpešta, 22. avgusta. OKU poroča: Odbora stranke »48« in stranke neodvisnikov sta imela danes popoldne skupno sejo, kjer je Zedier Abraham poročal o nastanku in delovanju segedinske vlade, kakor tudi o zaprekah, ki so povzročile, da so se čete segedinske armade mogle odpotovati tako pozno, šele v zadnjem trenutku, proti Budimpešti, in da so bile cele na svojem pohodu proti prestolici zadržane. Izjavil je, da je vlada storila vsa, da izpolni pričakovanja in nade, katere je dežela stavila vanjo kot v činitelja, ki dela na strmolavljenju boljševskega terorja. Segedinska vlada je nadalje izkušala predložiti ententi in vrhovnemu svetu resnični položaj, zlasti pa vso resnico glede vlade Beidlove, ki po njenem zatrdilu ni bila nič drugega, kakor nadaljevanje boljševskega režima. Segedinska vlada je sedaj prenehala poslovati, ter je stavila vse svoje čete budimpeštanski vladi na razpolago. — Odbora sta vzela poročilo z živahnim odobravanjem na znanje.

Rumuni napadajo Jožefa.

LDU Dunaj, 22. avgusta. (ČTU) Rumunsko poveljništvo je včeraj razširilo v Budimpešti lepake, v katerih resno napada vlado nadvojvode Jožefa.

Graf Tisza prosi za rumunsko državljanstvo.

LDU Dunaj, 22. avgusta. (ČTU) Rumunski tiskovni urad poroča iz Velikega Varadina, da se je tamkaj mučeci sin grofa Tisze obrnil na rumunsko ministertvo za zunanje zadeve v Bukarešti s prošnjo, da se mu prizna rumunsko državljanstvo.

Wilsonova izjava.

LDU Belmar, 22. avgusta. (DKU — Brezlično.) »Sun« govori v svojem uvodniku o izjavi predsednika Wilsona za konferenco v Beli hiši, da je vedno sodil, da bi Zedinjene države vseeno vstopile v vojno proti Nemčiji, tudi ako Nemčija ne bi zakrivila nobenega vojnega čina ali se kakorkoli sovražno zadržala. List navaja vse govore, ki jih je imel predsednik Wilson pred vstopom Amerike v vojno in pravi, da je treba sedaj dognati, kaj je menil Wilson s svojo izjavo v Washingtonu.

Boljševiški agitator Radek ostane zaprt.

LDU Berlin, 22. avgusta. (Dun. KU.) »Vossische Zeitung« javlja: Radka bi po njegovi oprostitvi morali izgnati v Rusijo. Kaker je izvedel Wolffov urad, angleške oblasti na Litvi nočejo pustiti Radeka skozi to ozemlje, dasi se je Radek ponudil, da bo deloval proti boljševiški agitaciji med angleškimi četami na Ruskem. Radek ostane torej še v zaporu.

Ameriške čete ostanejo v Porenju 15 let.

LDU Versailles, 22. avgusta. (DKU) Kakor poroča posebni poročevalec lista »Echo de Paris«, je izjavil predsednik Wilson senatorjem, da bo Amerika morala 15 let vzdrževati v Porenju čete.

Draginja.

Cel svet zdihuje danes pod najhujšim pritiskom draginje. Upali smo, da se bodo po vojski povrnilo boljši časi, da bomo vsaj vsakdanje potrebščine dobili po cenah, ki so primerne našim zaslužkom. Žalibog, to se ni zgodilo do danes še niti v najmanjši meri, nasprotno, z grozo opazamo, da cene živilih in drugim neobhodnim potrebščinam naraščajo in so še višje kot za časa vojske. Ljudstva se polasča vedno večja nezadovoljnost, ubožcev pa strah in obup pred pomanjkanjem in lakoto. Kje tiči vzrok?

Vojska je nastala vsled preobilice produktov, ki jih kapitalizem vsled prevelike konkurence ni mogel več razpečati s tako ogromnimi dobički, kakor je to nameraval. In vojska je uničila te produkte. S tem je nastala njih večja potreba, cene višje in dobički kapitalistov višji. Saj nam je še dobro znano, da so že pred vojsko razni kapitalisti uničili v Braziliji ob dobrih letinah ogromne množine kave, samo da so poskočile cene kavi, ker jo je bilo na trgu manj. Koliko mlinov in zalag žita je pogorelo ob dobrih letinah v Ameriki in tudi na Ogrskem, samo da je ostalo pri starih cenah in starih velikih dobičkih. Vojska je pokončala ogromno veliko, kar bi danes nujno potrebovali, zato so cene tako visoke. Toda še vsega bi bilo za naše potrebe in po zmernih cenah dovolj, ko bi se ne bil v vojski kapitalizem tako ojačil, da je danes največja in skoroda nepremagljiva sila, ki z orjaško silo tlači k tlom vse tiste, ki danes nimajo nič drugega kot svoje delovne roke, za priboljšek pa še lepo številko svoje družine.

Kapitalizem toži, da je vzrok industrijskih predmetov skrajšanje delovnega časa. Temu pa ni tako. V Angliji in v Ameriki je delovni čas ravno isti, kot je bil pred vojsko, namreč osemurni, in vendar je bila še pred vojsko v teh deželah produkcija višja kot pa potrebščina. Kapitalizem je med vojsko in tudi že zdaj po vojski zelo narastel in danes rastejo sama industrijska podjetja, delniške družbe itd. kakor gobe po dežju in se prav nič ne boje osemurnega delavnika. Če bi videl kapital v skrajšanju delavnega časa svoj pogin, ne bi pričenal tako naglo z novimi podjetji, ampak bi čakal še večjega pomanjkanja, splošne brezposelnosti in vsled tega neizogibne lakote, kjer bi, seveda previdno, lahko narekoval vsled nastalih razmer drugačen delavni čas. Tega pa kapitalizem ne stori in tudi storil ne bo, ker danes lahko vsako podjetje prodaja svoje izdelke po poljubni ceni, brez kakerega nadzorstva od zgoraj. Splošnega pomanjkanja je kapitalizem želel, ga pričakal in sedaj poljubno gospodari na trgu.

Tožijo, da so povišane delavske plače krive neznosni draginji in da le znižanje delavskih plač more zmanjšati draginjo. Vzemimo slučaje, ki jasno pričajo, da tudi to ne drži: 1 par moških čevljev stane danem 250 do 300 K; delavec-strojar in delavec-čevljar sta zaslužila pri njih prvi 2 K, drugi 40 K, skupaj torej kakih 42 K; kje je torej še približno 250 K? Usnja je namreč pri nas dovolj, pa je vedno dražje. Papir se je podražil za najmanj desetkrat, a najboljši plačan delavec v Veški papirnici zasluži danes 12 K 50 vin. dnevno. Kam je šel dobiček od desetkratnega povišanja. Ravno tako je tudi pri drugih stvareh.

Država bi morala to stvar vzeti prav energično v roke. Nadzorovati bi morala podjetja in zabraniti prevelike dobičke kapitalistom, ker je to v splošno škodo. Pred vsem bi pa morala prepovedati veriženje z živili. Res je, da male verižnike zapirajo, toda velike spekulante in verižnike, ki so pred vsem kapitalisti, in razne banke ter delniške družbe za država še celo podpira, ker jim dovoljuje izvoz. Lahko rečemo, da je danes skoro vsak deseti človek v Sloveniji verižnik, če ne drugače, pa s tobakom, da goljufa kmetstvo ljudstvo, mestne prebivalce pa odira z visokimi cenami za prigrizljiva živila.

Kapitalistom in verižnikom današnje cene seveda še vedno niso previsoke in te svoje trditve utemeljujejo z visokimi plačami delavstva. Kot delavski list prinašamo danes samo eno izmed tisočev žalostnih slik delavske družine.

Omenili smo že, da zasluži najboljši plačan delavec v veški papirnici, ki je oženjen in ima pet otrok, dnevno z vsemi mogočimi dokladami vred največ 15 K, to je tedensko 90 K. Računajmo izdatke za en teden: stanovanje 10 K, 10 kg črne moke 40 K, 15 kg krompirja 20 K, 7 litrov mleka 14 K, že to znaša skupno 84 K tedensko, kje je pa še sol, mast, olje, kis, milo in glavna delavska hrana kava, o mesu in drugih takih stvareh niti ne govorimo. Tudi obleke je treba, pa kje vzeti denar, že iz tega je razvidno, da je pri današnjih delavskih plačah delavstvo življenje vse prej kot človeško in da živi delavstvo danes vsled draginje v veliko večji revščini in pomanjkanju kot kdaj prej. Razvidno je tudi, da mora delavstvo, ako se hoče chriniti, zahtevati to, kar potrebuje. Zato pa je dolžnost vseh državo ohranjajočih civiliteljev, da zabranijo kapitalistom svojevoljno narekovanje cen svojim izdelkom, potem bodo padle cene tudi živilih, ubožno ljudstvo, posebno delavstvo, bo prostje zadihalo, povečala se bo produkcija, delavske cene bodo padle življenjskim razmeram primerno, splošno blaginje pa se bo povišalo.

Andrew Carnegie,

amerikanski milijarder, »jekleni kralj«, katerega premoženje je znašalo že pred leti na poldrugo milijardo kron. Njegovo življenje je bilo zanimivo. Leta 1848 je sprejela neka tvornica v Pittsburgu v službo malega, enajstletnega dečka, ki mu je plačala pet dolarjev na mesec. Njegovi starši so se bili izselili iz Škotske, ker so izpodrinili stroji njih tkalsko obrt. Maji Carnegie se je odlikoval pri delu in dobil kmalu važno mesto v tvornici. Zanimal se je za brzorav. Stopil je v društvo »Ohio Telegraph Company« in dobil deset delnic nekega društva. Spoznal se je z nekim podjetnikom in delal na osnovi spalnih vagonov, postal je upravitelj nekega podjetja, zanimal se je za petrolejske vrelce, zgradil je velike tvornice v Pittsburgu v katerih je delalo 50.000 delavcev. On je osnoval prvi trust, postal je »kralj jekla« in za Rockefellerjem najbogateši človek na svetu. Vendar pa moramo priznati Carnegiju, da svojega ogromnega bogastva ni pustil ležati brez haska, ampak ga je vporabljal kot človekoljub za prosep znanosti, umetnosti in za mirovna stremena. Ni bilo socialnega problema, ne velike nesreče, da ne bi on s svojo pomočjo posegel v nes. Prvo je osnoval pet tisoč knjižnic vse po enem vzorcu. Po vsem področju »družinskih držav« je osnoval »Carnegie Halle«, dvorane, v katerih je imelo prostora 4 do 10 tisoč ljudi. Uredil je galerije slik. V mirovne svrhe je daroval 10 milijonov dolarjev, mirovna palača v Haagu je njegovo delo. Za to je daroval 1.500.000 dolarjev. Akademiji v Washingtonu je poklonil 150 milijonov dolarjev. Za znamenito zvezdarno v Kaliforniji je dal napraviti največji teleskop na svetu. Spisal je tudi več knjig. Vendar pa nas ti ogromni darovi ne smejo preslepiti. Pomisliti moramo namreč, da je bil v socialnem oziru, dasi pri vatno dobrega srca, vendar le velik škodljivec za človeštvo, ker je osnoval prvi trust, to je združenje večjih podjetnikov, da s skupnimi silami izpodrinejo slabše oziroma tiste, ki se jim nočejo priključiti. Ti trusti imajo svoj glavni cilj, umetno zvišati cene in tako oskudovati konzumente. Imajo pa tudi namen organizacije kapitalistov proti delavstvu, in tako oskudovati delavce.

Ministra Kristana zahteva sodišče.

Kakor poročajo iz Beograda, bo v prvi seji parlamenta (to je danes) prečitana zahteva ljubljanskega višjega sodišča, naj narodno predstavništvo izroči poslanca in sedanjega socialističnega ministra g. Antona Kristana.

Sodišče ga zasleduje radi soudeležbe pri nerednostih, ki so se vršile pri Vojni zvezi. Tam so namreč odkrili velike nerednosti na škodo trpečega delavstva, ki je bilo vključeno pri Vojni zvezi. Vseh članov z družinami vred je bilo okrog 50.000. Nekaj funkcionarjev te Vojne zveze sodišče že ima. Anton Kristan pa je bil načelnik te Vojne zveze, ki je za svoje načelstvo vlekel bogato plačo. Porabil pa je to svoje mesto za to, da je dajal prednost socialističnim konsumom. Poleg tega je bilo v tej Vojni Zvezi gnezdo verižništva, za katero je g. Kristan moral vedeti, če se je količkaj zanimal za posle zaupane mu Vojne Zveze.

O tej nečedni zadevi bomo še poročali, da svet izve, kako so v časih najhujše stiske gospodarili na škodo delavstva v Vojni zvezi, kateri je načeloval Anton Kristan, poslanec, minister, vodja socialističnega proletarijata ter — kakor trde — obenem kapitalist in milijonar.

Politične novice.

Na naslov poverjenosti za socialno skrbstvo. Dne 13. t. m. se je vršila pri deželni vladi enketa radi stanovanj. K tej enketi so bili povabljeni razni stanovi, med njimi tudi delavski. Tako poroča »Naprej« z dne 22. t. m., ki je seveda dobro informiran o tej enketi in o vsem, kar se govori v tem poverjenstvu. Vemo, da je bilo soc. demokratsko delavstvo zastopano pri tej enketi, dočim pa krščansko-socialno ni bilo povabljen. Poverjeniku se gotovo ne zdi vredno, da bi obvesti Jugoslovansko Stokovno Zvezo kot zastopnik krščansko-socialnih delavcev. Dolgo ne bomo trpeli tega preziranj od strani ljudi, katerih naloga ni soditi in meriti ljudske interese po strankah. G. poverjeniku povemo enkrat za vselej, da ne bomo več molče gledali enostranskega postopanja. Spregovorilo bo delavstvo. Tako razširjena delavska organizacija kakor je naša ne trpi, da bi jo kdo puščal ob strani ob prilikah, ko gre za javni blagor, posebno pri reševanju stanovanjskega vprašanja.

Od julija do avgusta. V juliju t. l. je pisal »Naprej« krvave članke proti mirovni pogodbi, kakršne nam pripravljala ententa v Parizu. Razkoračil se je in rekel: »Radi bi videli gospode pri vladi, ki bi se upali podpisati tako mirovno pogodbo.« To je bilo meseca julija 1919. V avgustu istega leta so pa stopili socialisti v tisto vlado, ki bi imela podpisati mirovno pogodbo. Če so tedaj socialni demokrati tako radovedni, poznati gospode, ki imajo podpisati mirovno pogodbo, naj si kar naglo ogledajo svoje sodruge: Kristana, Kopača in Bukšega. Sicer je pa mogoče, da so se od meseca julija na avgust spremenili mirovni pogoji in da je ta bistvena sprememba mirovnih pogojev nagnila socialne demokrati, da so stopili v vlado. V tem slučaju bi bilo pa dobro, da tudi nas priproste državljane, ki nimamo sreče, biti ministri, obvestijo, kako se sedaj spremenjeni pogoji glase.

»Judoslavija!« Ta dežela se razprostira nekako ob porečju Save, Drave, Mure in Donave. Njeno prebivalstvo je socialno razdeljeno na dva razreda. Številnejši sloj, ki se peča z delom in produkcijo, se nazivlje »Goji«, kar ima isti pomen, kakor pri starih Spartancih »Helot« ali tlačan. Z drugo besedo se ta sloj nazivlje tudi »kristjani«. Razumnost tega sloja pa mora biti zelo mala, ker prostovoljno tlačani drugemu, maloštevilnemu sloju, ki se odlikuje po velikih krivih nosovih in po tem, da nič ne dela. Ta sloj se nazivlje »Jevrej« ali »Hebrej«. Znan pa je tudi pod imenom žid ali jud. Po tem sloju je ta dežela dobila svoje ime »Judoslavija«. Kakor poročajo listi iz Judoslavije, sta tam zadnje čase posebno dva Jevreje prišla do zaslužene slave in nezaslužene dobičke. Njihova imena so: Rubinstein v Ljubljani, Grünwald v Prekmurju.

Svojega posla ne opravlja brezplačno, marveč mu zabiti Goji plačujejo bogate vsote. Drugi junak je Grünwald, doma iz dežele, ki se nazivlje Kanaan, ali — kakor jo kristjani zovejo — Hrvatska. Ta mož je osvobodil del plemena zabutih Gojov, ki se zove »Prekmurški Slovenci« na ta način, da bodo vsi ti prekmurški Slovenci deležni jevrejskega blagoslova, ki se v slovanskem jeziku zove veriženje, oderuštvo in siromastvo. Goji (kristjani) imajo na videz svojo vlado v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu. Toda to je le na videz, ker v resnici vlada v tej blaženi deželi Jevrej ali jud, za-

stopniki kristjanskih vlad imajo le nalogo, da pred judi leže na trebuhu. Tako je v deželi, ki se zove »Judoslavija«.

Socialistični kongresi. V tekočem letu je bilo več mednarodnih socialističnih kongresov, ki so imeli vsi namen, vpostavitvi ugled socialistične internacionale, ki ga je med vojno mnogo izgubila. Bili so kongresi v Brnu, v Amsterdamu, v Parizu, v South-Portu in nazadnje v Lucernu, ki traja že od začetka tekočega meseca. Tudi ta kongres ima namen, vpostavitvi ugled internacionale. Že v začetku kongresa je došlo do znatnih nasprotij med socialisti entente in socialisti drugih držav. Splošno se je konstatiralo, da je kongres zelo hladno sprejel govor Wendersena, zastopnika angleške delavske stranke. Ostro je kritikoval postopanje internacionale za časa vojne francoski zastopnik Cachin. Huymansu ni uspel zagovor internacionale, in je kongres zapustil. Vandervelde je podudarjal, da je prva naloga internacionale, ugotoviti, kdo je krivec svetovne vojne. S to svojo zahtevo pa je naletel na odpor pri oficijelnih nemških zastopnikih. Ne more se ničesar reči, kak bo uspeh kongresa. Sedaj po padcu boljševiške vlade upajo, da bo došlo do nekaterih konkretnih sklepov. Sodijo, da bodo socialisti na tem kongresu zavzeli stališče proti boljševizmu. — Kakor je videti, vladajo v mednarodni socialni demokraciji precej različne struje.

Dnevne novice.

Fantovski in dekliski tabor na Križni gori dne 31. avgusta 1919. Starotrško okrožje Orlov in starotrška »Dekliška zveza« priredila 31. avgusta tabor na Križni gori, na katerega pride tudi prevziveni g. knezoškof dr. Ant. Bon. Jeglič, ki bo imel cerkven govor in sv. mašo. — Po pozdravnih govorih posameznih odsekov in »Dekliške zveze« govori brat dr. Lovro Pogačnik in dr. Puntar. Za dekleta govori gđ. dr. Piskernikova. Po taboru zborovanje posameznih odsekov in okrožij Orla in »Dekliške zveze«. Po taboru bengalična razsvetljava Križne gore, srečolov in šaljiva pošta. Za hrano preskrbljeno, ker pečemo jance. Nekaj hrane prinesite s seboj. Vsi fantje, posebno Orli iz sosednjih okrožij in dekleta ter ljubitelji mladine, dne 31. avgusta na Križno goro!

Visokošolci, ki hočejo študirati v Švici, naj pošljejo do 29. t. m. prošnje za potovanje in bivanje v Švici na naslov: F. Schiffer, Ljubljana, Kongresni trg 6. Prošnje je treba nasloviti na kraljevo ministrstvo za zunanje zadeve v Beogradu. Omeniti je kraj in predmet študija. Priložiti je domovinski list in vojaško odpustnico. Vsak mora navesti, da ima za bivanje v Švici zadosti sredstev. Če jih pa nima, naj omeni, da reflektira na državno podporo. Prošnja mora biti kolekovana z 2 K, vsaka priloga pa z 1 K.

Pojasnilo. Vsled različnih nespozumljenj s strani potujočega občinstva glede konfiskacij živil, tobaka itd. na progi Zagreb—Zidani most in Zidani most—Zagreb, si usojam podati sledeče pojasnilo: Kolodvorsko poveljstvo na Zidanem mostu se sploh nikoli s katerimikoli zaplembami ni pečalo. Zaplembe se vrše samo s strani potujočih organov »Komisarijata železniške policije južnog kolodvora« v Zagrebu in s strani finančnih organov. Samoobsebi umevno je, da kolodvorsko poveljstvo tem organom čisto nič zaukazati oziroma prepovedati ne more, kar se tiče izvrševanja njih službe. P. n. občinstvo naj torej strogo razločuje med kolodvorskim poveljstvom Zidani most in drugimi kontrolnimi organi in naj se s to zadevnimi pritožbami obrne vedno na ta pravi naslov. — Načelnik postaje Zidani most, Baša.

Izpuščen deček. 12letni deček je ušel iz Ljubljane sredi mesca junija. Ušel je razoglav, ima rjave hlače in iz pisane odeje narejeno jopico, na rami zapeto. Piše se Oskar Mohar, stanuje Mestni trg št. 9, II., Ljubljana. Kdor ve kaj o njem, naj to naznani.

Državni oddelek za zaščito dece potrebuje za odbor za zaščito dece v Bitolju tajnika. Vpoštevali se bodo kandidati z dovršeno juridično fakulteto, kakor tudi oni, ki imajo že prakso v takem poslovanju. Plača 2500 do 4400 dinarjev. Prošnje z dokumenti se morajo predložiti državnemu oddelku do 10. septembra v Beogradu.

Katastrsko vprašanje. Iz Beograda poročajo 21. t. m.: Diskuzija o katastrskem vprašanju se bo nadaljevala v Združenju srbskih inženjerov in arhitektov v četrtak in petek v ministrstvu za zgradbe. Generalni ravnatelj katastra Radoković bo govoril o tem važnem državnem vprašanju.

Ljubljanske novice.

lj Obupni krik Dalmacije! V ponedeljek 25. avgusta bo predaval Don I. Felicinović ob 8. uri zvečer v Ljudskem domu o temi »Očajni vapaj Dalmacije«. Vabimo vse, ki so dobre volje, da se udeležijo tega

predavanja in s tem pokažejo sočutje do nesrečnih Dalmatincev, ki jih tlačijo — upamo, da ne več dolgo — laški militarizem in kapitalizem. Vabimo še posebej tudi sotrpine Dalmatincev, naše uboge begunce s Primorja.

lj Poverjenik za notranje zadeve g. Golia prihodnji teden ne bo sprejemal strank.

lj Društvo državnih pisarniških uradnikov. Ustanovni občni zbor se vrši dne 7. septembra t. l. ob 16. uri v prostorih odpravnika deželne vlade na Bleiweisovi cesti v Ljubljani. Vabimo vse člane, da se istega po možnosti polnoštevilno udeležijo. — Pripravljalni odbor.

lj Preizkušnje za pomočnike pred obrtnooblastveno preizkuševalno komisijo v Ljubljani se bodo vršile meseca septembra. Prošnje za pristavitve k preizkušnji je vlagati do 1. septembra t. l. Natančnejši podatki so razvidni iz razglašene v Uradnem listu št. 134 z dne 18. t. m.

lj Tlak na mesarskem mostu, ali po novem na zmajskem mostu, so pričeli popravljati. Velike luknje na mostu so že dolgo časa klicale po popravilu.

lj S ceste. Danes zjutraj se je v Kopitarjevi ulici poleg mesarskega mostu združil konj in kmalu nato poginil. Seveda se je okoli konja zbralo veliko radovednežev in ugibalo, zakaj je konj pravzaprav poginil. Nekateri hudomušneži so trdili, da se je konj ustrašil zmajev na mostu in ga je vsled tega zadela kap. Po dobrih dveh urah je prišel konjač in odpeljal konja — menda ne na klavnico.

lj Pasji kontumac. Z ozirom na razglašeni pasji kontumac za mestno občino ljubljansko se lovci pozivljajo, da dajo svoje pse po mestnem živinozdravniku preiskati, ker bodo le na podlagi te preiskave pri mestnem magistratu dobili dovoljenje, da smejo s psi hoditi.

Razne novice.

Važni socialni organizaciji na Hrvatskem. Te dni smo poročali, da je priredilo društvo »Hrvatski Radiša« niz prireditvev pod naslovom »Radišin teden«: razstavo narodnih in drugih del, enketo o povzdigi trgovskega in obrtnega naraščanja, razne zabave in pobiranje darov po celi deželi. Kakor poročajo listi, so vse prireditve kar najbolje uspele in je pričakovati, da bo moglo društvo temeljem teh uspehov svoje kulturno, socialno in gospodarsko delo

Stekleničnica.

(Češki spisal Karel V. Rais; preložil Al. Benkovič.)

(Dalje.)

VII.

Po sivi prašni cesti so se počasi vrtele široka kolesa pristavkega voza, pred katerim je težko sopla dvojica belih, dolgorogih volov. Stopala sta počasi, hrbte sta imela mokre in iz rdečih gobcev so jima visele cele kepe pen.

Hlapec Flanderka, majhen čokat mož z rdečim, zalitim obrazom, je sedel nad ojnici, držal pipo v ustnem kotu ter pljuval daleč od sebe.

Tamintam je pogledal nazaj na voz, na katerem je ležalo nizko, s plahto popolnoma zakrito blago, izpuštil dim, kakor bi prekaljal ta tovor, in po obrazu se mu je razlila sama blaženost.

Na ovinku je zagledal malega bajtarja Šulista; šel je na polje s cizo, na kateri je sedel polnoličen paglavac, najmlajši od poltutaca.

Šulista je imel čepico po strani, na nogah grobe nogavice in nad njimi čez hodno srajco z zavihanimi rokavi podpasan moder predpasnik.

Veselo je vozil in dečku nekaj prepeval.

Ko ga je bil došel gosposki voz, se je ozrl na Flanderko, potem na voz, se ustavil in rekel: »Glej ga no, Vašo — kaj pa pelješ?«

Vaša se je posmehal, vzel pipo iz ust in rekel z veliko važnostjo:

»Naši gospe nekaj za sobo — prišlo je po železnici.«

»Poglej si no!« se je začudil Šulista in odgrnil plahto. »Počakaj vendar malo, da pogledam. Jojmene, kako je to veliko — v našo bajto bi to ne moglo skozi vrata. Kje pa se igra na to?«

Hlapec je pokazal vse zdrave zobe in se bučno zasmehal.

»Kje se bo igralo — to je vendar nekaj namesto stekleničnic!« je pojasnoval.

»Glejte si No, to je zopet nekaj novega za Belec!«

»Kamen je tudi po vrhu — pravi marmor — dosti dela smo imeli z nakladanjem — veliki hlapec je hitel že naprej —« je puhaše pripovedoval hlapec.

»Koliko pa kaj stane ta stvar?«

»Na avizi je stala stotina — no, ni čudo! — Hej, pa pojdimo!« In voz se je zopet počasi in s težavo pomikal po cesti, da se je prah vzdigal okrog koles.

Bajtar je zamišljen še nekaj časa gledal za vozom, potem pa si je z rokavom obrisal pot, prijel za naramnice in potegnivši pel dalje...

podvojiti. Namen »Radiša« je skrbeti za dober trgovski in obrtni naraščaj z nameščanjem vajencev in posredovanjem delatov z ustanovami za vzgojo in izobrazbo vajencev. Doslej je namestilo društvo, ki se je ustanovilo l. 1913., približno 2500 fantov. — Podobno organizacijo imajo tudi Srbi na Hrvatskem pod naslovom »Privrednik«. Tudi to društvo skrbi za izobrazbo svojega trgovskega in obrtnega naraščaja, razen tega preskrbuje poštenim srbskim mladencem, ko se izuče, kapital, da otvorijo lastno trgovino ali obrt. Razen tega se briga društvo tudi za kmetijski stan, snuje poljedelske zadruge, nabavlja stroje itd. Obe organizaciji sta si tekom let pridobili velikih zaslug za trgovski in obrtni ozir. kmetijski stan.

r Stavko je treba napovedati. Angleški delavski minister je izjavil, da se peča z zakonsko predlogo, ki bo določala, da so nezakonite vse stavke, ki niso bile en teden prej napovedane. S tem hoče angleška vlada dobiti priliko za posredovanje, da tako prepreči preteče spore med delavci in delodajalci. — Pri nas pa socialistični obrtni nadzornik s svojim enostranskim postopanjem naravnost žene delavstvo v obup.

r Socializacija ameriških železnic. Ameriški železniški ravnatelj Warfield je izdelal načrt, da ameriške železniške družbe v bodoče ne smejo izplačevati več dividend svojim akcionarjem. Dobiček se razdeli v enakih delih med uslužbence in občinstvo. Podrobnosti še niso znane.

r Delavsko gibanje v Vinkovcih. Delavstvo v vinkovskih mlinih je radi plače stopilo v štrajk. Lastniki mlinov so odgovorili s protištajkom, zaprli mline in odklonili vsako pogajanje z delavci. Kakor poroča krajevni list, je mnogo delavcev izjavilo, da so s plačo popolnoma zadovoljni in da jih je v štrajk pogljal teror nekaterih. Okrajna oblast je zastražila mline, da ščiti delavce, ki bi hoteli pod starimi pogoji na delo.

r Ljudska gospodarska knjižnica. »Jugoslav. Ekonomista« priobčuje članek, v katerem pisec dokazuje nujno potrebo domače gospodarske knjižnice za ljudstvo. Domači strokovnjaki naj bi s posebnim ozirom na prilike v Hrvatski spisali poljudne knjižice o kmetijstvu, obrti, trgovini in prometu. Tako bi se med narodom razširil zmisel za napredek v vseh panogah narodnega gospodarstva.

Na travniku, v senci vrtnega zida, ravno nasproti vratom gosposkega dvorca je sedela Tercijanka in podpletala dolgo nogavico. Umazano otroče je sedelo v jarku, pulilo zeli in obraz je imelo že polu sivih, rjavih in zelenih prog in lis.

Pristavnica je z rokama v žepih stala poleg Tercijanke in obe sta gledali nasproti vozu, ki ga je Flanderka zavijal v dim.

»No, vidite, saj sem vam pravila, da pridejo,« je rekla pristavnica.

»To bi pa rada videla,« je zbadljivo zahreščala Tercijanka.

Flanderka je zavil na dvorišče, ustavil in zažvižgal, da je kar odmevalo po zraku. Pipo držeč med zobmi je počasi zdel dol, šel okrog voza in čakal.

Kmalu nato je prihitelo nekaj mož, pritekla je žena velikega hlapca, prigučala se pristavnica, prišla tudi gospa oskrbnikova, in Vaša, hlapec, je počasi odgrnil plahto.

Na slamnati podlagi sta na mehkem zavita ležala oba dela kredence.

»Vse je še lepo preoblečeno; škoda, da nismo že na kolodvoru slekli te gore,« je rekel Flanderka.

Dvorski ljudje so stali nekaj časa molče in strmeli na voz.

»No, fantje, le pograbimo ga!« je zaklical pristavnik in si pljunil v dlan.

Tercijanka se je bila priplazila že do vrat in podpletajoč dolgo, prosto visečo nogavico, gledala, kaj se bo zgodilo.

Kdokoli je šel tod mimo ali na polje, in videl, da na dvorišču skladajo nekaj posebnega, se je tudi ustavil, tako da je v kratkem času stalo pri vratih nekaj mož, žen in tolpa otrok.

Ko so se bili posli, potem ko so bili odnesli prvi del, vrnili k vozu, jim je rekel pristavnik: »To vam je teža, fantje, kaj ne? Človek bi ne verjel, kako je težko.«

Gledalci pri vratih se niso ganihi, dokler kredenca ni bila odnesena in je bil Naša zapeljal dalje na dvorišče. Može so hoteli k svojim cizam ali vozem, ženske k koši na hrbtih in srpi v rokah pa so hitele, kakor bi hotele doteči, kar jim je ušlo.

Tercijanka se je zopet vrnila k zidu.

»Krepko sem ppp—oprijela!« je rekla paglavcu, a ta se ni dal motiti.

(Dalje.)